

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.H.K. van Viegen (PvdD)

(d.d. 18 februari 2026)

Nummer
4353

Onderwerp
Ontheffing doden ganzen nr. ODH1626030

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Naar aanleiding van de bovengenoemde ontheffingverlening¹ legt de Partij voor de Dieren de volgende vragen aan u voor.

We verzoeken GS alle vragen apart te beantwoorden!

1. *Het beheerafschot van grauwe ganzen vindt plaats in de periodes: (i) In de regio Noordelijke Delta (het zuiden van Zuid- Holland d.w.z. onder de grote rivieren) van 1 november tot en met 14 februari; en (ii) In de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland d.w.z. boven de grote rivieren) van 1 november tot en met 29 februari. Waarom verschillen de afschotdata? Kan dit nader worden toegelicht?*

Antwoord

Het verschil in data voor de zomer- en winterperiode tussen het zuiden en noorden van onze provincie, vloeit nog voort uit het oude provinciale Ganzenbeleidskader uit 2015. Dat beleidskader was gebaseerd op het interprovinciale ganzenakkoord uit 2012, waarin stond dat de winterperiode loopt van 1 november tot 1 maart in Noord-Nederland en van 1 november tot 15 februari in Zuid-Nederland. Zuid-Holland ligt precies op de destijds afgesproken grens tussen Noord- en Zuid-Nederland.

2. *Waarom is de bestaande vrijstelling voor grondgebruikers, die er al is, geen bevredigende oplossing?*

Antwoord

De schades aan de landbouw maar ook aan de natuur, veroorzaakt door de ganzen, neemt fors toe. Om deze schades te beteugelen dienen alle in het faunabeheerplan voor de ganzen genoemde maatregelen te worden genomen. In het provinciaal beleid is daarover het volgende opgenomen: "De provincie zet zich jaarrond actief in om de populatie standganzen binnen de provincie te reduceren tot op een niveau waarbij de schade acceptabel en de populatie beheersbaar is. Daarnaast is van groot belang dat ganzen met alle geschikte middelen, inclusief afschot, worden verjaagd van plaatsen waar ernstige schade kan ontstaan. Gedurende de winterperiode wordt rekening gehouden met de rust binnen de voor ganzen aangewezen Natura 2000-gebieden en met de aangewezen ganzenrustgebieden." De vrijstelling

¹<https://www.fbezh.nl/wp-content/uploads/2026/02/2026-Ontheffing-winterbeheer-grauwe-gans.pdf>

voor grondgebruikers is iets beperkter qua strekking en reikwijdte, de nu -opnieuw- verleende ontheffing biedt extra mogelijkheden voor ganzenbeheer.

3. *Er staat: "Met dit besluit hebben wij het door de rechtbank geconstateerde gebrek hersteld. Per wettelijk belang is gemotiveerd waarom de ontheffing vereist is." Kan dit nog eens helder worden uitgelegd hoe het wettelijk belang is gemotiveerd en waarom de ontheffing vereist is?*

Antwoord

In de afgegeven ontheffing is dit onder de paragraaf over de "belangenonderbouwing" nader toegelicht.

4. *Er wordt gesteld dat er een direct verband is tussen de populatieontwikkeling en de ontwikkeling van de landbouwschade. Dat blijkt niet uit de cijfers. De landbouwschade is de afgelopen jaren sterk toegenomen (tabel 1 en 2), terwijl het aantal ganzen slechts licht is gestegen en sinds 2020 fluctueert (tabel 3). Houden GS vast aan dit directe verband of gaat dit worden heroverwogen? Zo nee, kan worden uitgelegd waarom niet?*

Antwoord

De afgegeven ontheffing maakt onderdeel uit van een juridische procedure bij de Raad van State. In verband met deze procedure kunnen wij daarom op dit moment niet inhoudelijk in gaan op deze vraag.

5. *Hoe komt het dat de streefstand is gebaseerd op verouderde data en zijn deze nog wel betrouwbaar?*

Antwoord

De afgegeven ontheffing maakt onderdeel uit van een juridische procedure bij de Raad van State. In verband met deze procedure kunnen wij daarom op dit moment niet inhoudelijk ingaan op deze vraag.

6. *Uit de beschikbare gegevens blijkt nergens dat het afschieten van een groot aantal ganzen nu wél tot een daadwerkelijke afname van het aantal ganzen zal leiden, dan wel dat daarmee de streefstand wordt bereikt (omdat dit beleid tot nu toe ook niet heeft geleid tot minder schade). Bovendien wordt gesteld dat de landbouwschade nu waarschijnlijk veel hoger zal zijn dan in 2005 als de streefstand wel wordt gehaald, aangezien de omvang van de schade van allerlei factoren afhangt en dat niet wordt verwacht dat de streefstand wordt bereikt. Hoe verklaren en onderbouwen GS dat het willekeurig afschieten van vele duizenden ganzen nu ineens wél zal leiden tot een bevredigende oplossing?*

Antwoord

Wij wijzen erop dat het uitgevoerde beheer er bij de populatie brandganzen toe heeft geleid dat de in het faunabeheerplan genoemde streefstanden zijn bereikt. Zie verder ook het antwoord op de vragen 4 en 5.

7. *Waarom zijn de treden 1 t/m 3 (habitatinrichting, verjaging, nestbewerking) onvoldoende effectief gebleken? En zijn ze überhaupt wel toegepast? Kan dit nader worden onderbouwd hoe de escalatieladder is toegepast?*

Antwoord

Dit is nader toegelicht in de afgegeven ontheffing onder paragraaf "Geen andere bevredigende oplossing".

8. *In het Faunabeheerplan grauwe ganzen staat dat door het beleid van bescherming van wintergasten, grauwe ganzen in de winter slechts beperkt bestreden worden. In de ontheffing wordt aangegeven dat de schade daardoor is toegenomen. Hoe wordt de bescherming van de wintergasten en andere beschermde diersoorten geborgd bij verruiming van de afschotmogelijkheden van ganzen? Kan dit nader worden toegelicht en wordt er bijvoorbeeld een bufferzone rondom opvanggebieden voor ganzen gehanteerd?*

Antwoord

De verruiming gaat alleen over de grauwe gans in de periode 15 januari t/m 28 februari. De ontheffing ziet alleen op het beheer van de grauwe gans, het is niet mogelijk om onder deze ontheffing ook andere diersoorten te beheren. Bovendien geldt altijd de wettelijke zorgplicht voor andere diersoorten, daarop wordt ook gewezen in de ontheffing. Het afschot onder deze ontheffing vindt niet plaats binnen Natura 2000-gebieden, gebieden in eigendom van terrein behorende natuurorganisaties en de aangewezen ganzenrustgebieden.

9. *Indien uit de juli-telling voor een kalenderjaar blijkt dat het aantal grauwe ganzen in de provincie Zuid-Holland minder dan 35.500 bedraagt, mag er voor de grauwe gans in het daaropvolgende kalenderjaar geen beheerafschot plaatsvinden. Wat is de onderbouwing van deze streefstand?*

Antwoord

De afgegeven ontheffing maakt onderdeel uit van een juridische procedure bij de Raad van State. In verband met deze procedure kunnen wij daarom op dit moment niet inhoudelijk in gaan op deze vraag.

10. *Hoeveel ganzen waren er bij de juli-telling van 2025? Kunnen GS de toekomstige uitkomsten van deze tellingen actief doen toekomen aan Provinciale Staten?*

Antwoord

Bij de juli-telling in 2025 zijn de volgende aantallen standganzen geteld:

- Grauwe gans: 116.634
- Kolgans: 213
- Brandgans: 17.598
- Boerengans: 2.337
- Canadese gans: 20.159
- Indische gans: 5

De telresultaten worden gepubliceerd op de website van de Faunabeheereenheid en zijn daarmee voor iedereen inzichtelijk.

11. *Er staat dat GS besluiten om een ontheffing ex artikel 3.3, eerste lid, in samenhang met artikel 3.17, eerste lid, onder a, van de Wet natuurbescherming te verlenen aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland van de verboden van artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor het beheerafschot van grauwe ganzen, in de gehele provincie Zuid-Holland, met uitzondering van natuurgebieden in beheer bij Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Zuid-Hollands Landschap, Natura 2000-gebieden en de voor ganzen aangewezen rustgebieden. Dit betreffen de volgende rustgebieden voor ganzen ingesteld in Zuid-Holland: Alblasserwaard Noord, Alblasserwaard Zuid en Reeuwijk (zie kaart2). Hoe en hoe vaak wordt controle uitgevoerd of voldaan wordt aan de voorwaarden van de ontheffing (is hier een planning voor)?*

Antwoord

De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) voert geregeld controles uit op de naleving van de wet- en regelgeving over natuur en controleert daarbij ook op de afgegeven toestemmingen.

12. *Kan worden aangegeven wat de effecten zijn van preventieve maatregelen als roofvogelbird en de laser?*

Antwoord

Dergelijke preventieve maatregelen hebben over het algemeen slechts een lokale, tijdelijke en beperkte werking. Op enig moment treedt er gewenning op en verliezen de ganzen hun angst omdat er geen dodelijke consequentie aan is gekoppeld. Daarnaast zorgen deze preventieve maatregelen niet voor het reduceren van de forse populatie standganzen, wat wel nodig is voor het juiste balans. Ook in het faunabeheerplan ganzen en de afgegeven ontheffing is onderbouwd waarom preventieve maatregelen onvoldoende effectief zijn gebleken.

13. *Welke maatregelen worden er getroffen om het landschap voor ganzen onaantrekkelijker te maken (andere landschapsinrichting) in de gebieden waar aanzienlijke schade is?*

Antwoord

Het nemen van landschappelijke maatregelen is vaak maar zeer beperkt mogelijk en/of wenselijk. Zo kan het onaantrekkelijk maken van het landschap voor ganzen bijvoorbeeld ook een negatief effect hebben op andere soorten – denk aan de weidevogels- of het (economisch) gebruik van het landschap. Daarnaast is dit spoor het meest effectief in combinatie met een kleinere, gereduceerde populatie standganzen.

14. *Is het college bereid om te bekijken of er aanvullende rust- en foerageergebieden voor ganzen² kunnen worden aangewezen zowel in de winter- als in de zomerperiode, waarmee aanzienlijke schade kan worden verminderd in de productiegebieden?*

Antwoord

Dit is niet aan de orde. Er zijn voldoende aangewezen Natura 2000-gebieden en ganzenrustgebieden voor de winterganzen. Ook voor de standganzenpopulatie is dit niet aan de orde. Daarnaast hebben wij, net als andere provincies, het doel om deze populatie standganzen fors te reduceren. Het aanwijzen van extra rust- of foerageergebieden zal naar verwachting leiden tot hogere aantallen ganzen en hogere schades.

15. *Slag- en steekwapens worden alleen gebruikt om gewonde ganzen uit hun lijden te verlossen zo staat er. Hoe vaak komt het voor dat ganzen niet gelijk dood zijn, maar gewond? Welke mogelijkheden zien GS om het aantal gewonde ganzen te verminderen en daarmee het lijden van dieren te verminderen?*

Antwoord

Het kan voorkomen dat ganzen niet direct dodelijk getroffen worden. Wij hebben hier geen registratie van. Om dit zo veel mogelijk te voorkomen hebben wij in de ontheffingen opgenomen dat er gebruik gemaakt kan worden van lokmiddelen en lokgeluiden om de ganzen goed binnen schootsafstand te krijgen, waarmee onnodig lijden zoveel als mogelijk wordt voorkomen.

² <https://omgevingsbeleid.zuid-holland.nl/omgevingsprogramma/maatregelen/d235a888-cd30-4f0f-b1e4-d9e52fa4357f>

16. Welke regels gelden er om extra lijden door gebruik van slag- en steekwapens te voorkomen?

Antwoord

Conform de ontheffing en de wettelijke bepalingen mogen slag- en steekwapens alleen worden gebruikt om gewonde ganzen uit hun lijden te verlossen.

17. Worden er ook broedparen ganzen geschoten?

Antwoord

Ja.

18. Zo ja, hoe beoordelen GS het ethische aspect van het schieten van broedparen?

Antwoord

Het schieten van koppelvormers in januari t/m maart en broedparen vanaf 1 maart voorkomt dat deze ganzen tot broeden overgaan waardoor er dan later nog meer ganzen geschoten moeten worden.

19. Hoe wordt het succes van afschot bepaald? Welke criteria worden daar door GS aan gesteld?

Antwoord

Er is sprake van succes als de populatieomvang wordt beperkt en de schade afneemt.

20. Kan worden aangegeven wat specifiek het effect op de landbouwschade is geweest van het afschot, dat de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De afgegeven ontheffing maakt onderdeel uit van een juridische procedure bij de Raad van State. In verband met deze procedure kunnen wij daarom op dit moment niet inhoudelijk ingaan op deze vraag.

21. Bent u met ons van mening dat het antwoord op vraag 17 belangrijk is om dit effect wel helder te krijgen? Zo ja, hoe? En zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het is voor ons niet duidelijk naar welke eerdere vraag hier wordt verwezen.

22. De vergassing van ganzen is in Zuid-Holland beperkt uitgevoerd, zo staat er in het Faunabeheerplan Ganzen. Hoeveel ganzen zijn er jaarlijks de afgelopen vier jaar vergast? Vinden er in juni weer ganzenvergassing plaats en zo ja, op hoeveel plekken?

Antwoord

In de afgelopen vier jaar zijn de volgende aantallen ganzen gevangen en gedood. Deze getallen zijn voor de periode 2022-2024 terug te vinden in de jaarverslagen op de website van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland³.

	Grauwe gans	Canadese gans	Boerengans
--	-------------	---------------	------------

³ <https://www.fbezh.nl/jaarverslagen/>

2022	1.184	400	
2023	2.075	764	3
2024	889	650	
2025	505	208	

Op dit moment is nog niet bekend hoeveel ruivangsten er in 2026 uitgevoerd gaan worden. Dit is namelijk sterk afhankelijk van meldingen en waar de ruiende ganzen verblijven.

23. *Vergassing van ganzen betreft de hoogste trede van de escalatieladder om schade te voorkomen. Zelfs met de inzet van deze hoogste trede blijven de verwachte effecten uit. Zijn GS bereid om andere, meer effectieve en diervriendelijker oplossingen te onderzoeken en pilots te starten? Zo nee, waarom niet? Zo ja, aan welke pilots denken GS?*

Antwoord

Zoals ook opgenomen in het faunabeheerplan wordt ruivangst maar beperkt als methode ingezet. We zijn daarnaast bereid om andere effectieve oplossingen te onderzoeken en BIJ12 heeft namens de provincies ook al diverse alternatieven onderzocht, maar wij zien op dit moment geen andere bevredigende oplossing dan populatiebeheer met de middelen en methoden waarvoor door ons toestemming is verleend. Overigens wijzen wij erop dat effectieve uitvoering van het ganzenbeheer met enige regelmaat wordt belemmerd door juridische procedures die worden aangespannen tegen onze besluiten.

24. *Wat zijn de totale kosten van het provinciale ganzenbeheer, inclusief afschot, monitoring, schadevergoedingen en procedure ontheffingverlening?*

Antwoord

In 2024 is er door BIJ12 6.709.374 euro aan tegemoetkomingen voor schade door grauwe gans, brandgans en kolgans uitgekeerd. Voor de uitvoering van de vergunningverlening van het totale faunabeheer besteden we ongeveer 100.000 euro. Aan het afschot zijn geen kosten verbonden. Wel ontvangen de wildbeheereenheden een beperkte subsidie voor de uitvoering en coördinatie van hun taken en onderzoeken we op welke wijze we het ganzenbeheer vanuit de provincie kunnen ondersteunen.

Naast schade bij agrarische ondernemingen, is er ook sprake van schade en/of risico's in het kader van openbare veiligheid, volksgezondheid en schade aan flora en fauna. Bij schade aan flora en fauna gaat het om aantasting van leefgebieden van andere – zeldzamere – flora- en faunasoorten. Dit betreft bijvoorbeeld grote aantallen ganzen die riet en oevervegetaties aantasten door vraat. Hierdoor kan het riet zich niet ontwikkelen tot een goed broedbiotoop voor rietvogels. Deze schade is niet direct in geld uit te drukken. Wel is een aantal voorbeelden bekend van gemaakte kosten voor herstel- en preventiemaatregelen. Zo zijn er bijvoorbeeld maatregelen getroffen in het Natura 2000-gebied Boezems Kinderdijk, dit heeft ruim 6,5 ton gekost. Ook bij de realisatie van natuur in de Krimpenerwaard zijn maatregelen getroffen tegen ganzenvraat; hier is ongeveer 3 ton aan besteed. Deze kosten worden ook grotendeels door de provincie gedragen door middel van subsidies vanuit Natura 2000 en NNN.

25. *Hoe vaak wordt het afschot van ganzen grondig geëvalueerd? Kunnen we daar rapportages van ontvangen? Zo nee, waarom niet en bent u bereid dit wel te gaan doen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Evaluatie vindt plaats in het proces om tot een faunabeheerplan te komen. In het huidige faunabeheerplan is een evaluatie opgenomen. Zie paragraaf 2.5 Evaluatie.

Den Haag, 17 maart 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA mr. A.W. Kolff